

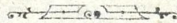
კანონთა და მთავრობის განკარგულებათა

კრებული

იუსტიციის სამინისტროს საკოლეჯიკაციო განყოფილების
გამოცემა.

13266

1919 წ.

წიგნული ნაწილი

*ფილიალური ბიბლიოთეკა
1918 წ. თბილისი*

თბილისი

საქართველოს მთავრობის სტამბა
1919

წიგნისიტიჟვამოზა

1918 წ. ოქტომბრის 11-ის საქართველოს წარლამენტმა მიიღო ორი
ფორმად შინაშენელოვანი კანონ-პროექტი: 1) კანონთა გამოქვეყნებისა და 2)
იუსტიციის სამინისტროსთან სპეციალიზაციათა განყოფილების დაარსებისა.

ამ კანონების თანახმად, ეფუძეული კანონი, წარლამენტის მიერ მიღებული,
ეკონსენსუსით მთავრობას, რომელმაც დაუფინანსებელი უნდა გამოაქვეყნოს იგი „კა-
ნონთა და მთავრობის განკარგულებათა კრებულში“.

ამ რიგად, „კრებულს“ ოფიციალური ხასიათი ეძლევა, ისეთივე, როგორ-
ც ჩვენს რუსეთის სენატის კრებულს: „Собрание узаконений и распо-
ряжений правительства“. კანონი ძალაში შედის მხოლოდ მაშინ, თუ იგი
„კრებულში“ გამოქვეყნებული.

„კრებულს“ გამოცემა მინდობილი აქვს იუსტიციის სამინისტროსთან
დაარსებულ სპეციალიზაციათა განყოფილებას, რომელსაც ჩვენს დროს იუს-
ტიციის მინისტრი. „კრებული“ გამოცემისთანავე დაეკონსენსუსით უფულ ს-
ხელმწიფთ და საზოგადოებრივ დაწესებულებას.

სემოსენებულ კანონთა გამოქვეყნებისთანავე, სპეციალიზაციათა განყო-
ფილება შეუდგა „კრებულს“ გამოცემას. 1918 წ. მაისის 26-დან (საქართვე-
ლოს დამოუკიდებლობის გამოცხადების დღიდან) დაწესებული დიდი საკანონ-
მდებლო მასალა მოგროვდა. საჭირო იყო ჯერ ამ მასალის შესრულება მოეხანა.
ცალკე წიგნად დაბეჭდვა და შემდეგ-კი, დროგამოშვებით, უკონსენსუსით გამო-
ცემა. უინაიდან წლის ბოლო ხსლოვდებოდა, იუსტიციის მინისტრმა საუკე-
თისოდ დაინახა ერთდროულს „კრებულში“ შეკრებიან მხოლოდ 1918 წ. სა-
კანონმდებლო მასალა, დროგამოშვებით „კრებული“ კი გამოცემა 1919 წლის
იანვრიდან და შიგ მოეთავსებინა მიმდინარე წლის კანონები.

1919 წლის წინდელი წომის მასალა მოგროვდა მხოლოდ იანვრის უკ-
ნასწავლს რიცხვებში და ამიტომ კრებული დაგვიანებით გამოიცა.

სისტემა „კრებულის“ ქრონოლოგიურია, ე. ი. ისეთივე, როგორც
რუსეთის კრებულში „Собрание узаконений и распоряжений правительства“
იყო მიღებული. კანონები დაბეჭდვას „კრებულში“ ამ რიგითა და თანდათანობით,
როგორც წარლამენტის მიერ იქნება მიღებული, უკანასკნელი რედაქციით.

ეფულ კანონს სუკუთარა ნომერი ექნება, აგრეთვე დაინიშნება, თუ როდის
არის მიღებული კანონი და ვისგანა იგი ხელ-მოწერილი.

კანონები მოთავსებულია „კრებულს“ წინდულ ნაწილში. 1918 წ. ოქ-
ტომბრის 11-ის კანონის თანახმად „კრებულში“ მოთავსებული კანონები ძალაში
შედის მათი გამოქვეყნების შეიღის დღის შემდეგ, თუ თუთი კანონშიავე არ
არის აღნიშნული ვინა კანონის ძალაში შესულია.

კრებულის მეორე ნაწილში, რომელიც აგრეთვე დროგამოშვებით გამოვა, მოთავსებული იქნება მთავრობისა და ცალკე უწყებათა საჯაროებულად დადგენილებანი, ტირეულიარები, ინსტრუქციები, ბრძანებანი, საერთოდ საზღვარის ხასიათის განკარგულებანი და მთავრობის მიერ დამტკიცებული სხვა და სხვა საზოგადოების წესდებანი.

წლის დამდეგს „კრებულს“ დაერთვის სამხართი საჩიკვა: ანბანზე დაწერილი; ქრისტოლოგური და სისტემატიური.

კანონთა და მთავრობის განაპარგულებათა კრებულნი

იუსტიციის სამინისტროს საქმედიპონიომ განაუზიდავის განაპარგუება.

1919 წ. იანვრის 31

№ 1

პირველი ნაწილი

ზინაარსი:

1. სამეფო გვარეულობის წევრთა ქონების კონფისკაციისა.
2. სისხლის სამართლის წესდების მე-438¹ მუხლის შეცვლისა.
3. დამფუძნებელი კრების არჩევნების დებულების შესწორებისა.
4. დამფუძნებელი კრებისთვის არჩევნების დანიშვნისა.
5. ქალაქთა საბჭოების ხმოსანთა საარჩევნო დებულების შეცვლისა და დამატებისა.
6. ადგილობრივ თვითმმართველობათა ორგანოებში ენის ხმარებისა.
7. ნაფიც-მსაჯულთა სასამართლოს შემოღებისა.
8. დებულება ნაფიც-მსაჯულთა სასამართლოსა.

1. კ ა ნ ო ნ ი

სამეფო გვარეულობის წევრთა ქონების კონფისკაციისა.

1. საქართველოს რესპუბლიკის საზღვრებში მდებარე ყოველი ადგილ-მამული, რომელიც ეკუთვნოდა სამეფო გვარეულობის წევრთ, როგორც დაბა-ქალაქებში, აგრეთვე მათ გარეშე, ყოველ გვარი უფრობითა და სამეფო გვარეულობის წევრთა ყოველი მოძრავი ქონებით, გამოცხადდეს საქართველოს რესპუბლიკის სახელმწიფო ქონებად.

1919 წ. იანვრის 31.

დედას ხელს აწერენ:

საქართველოს პარლამენტის თავმჯდომარე **ნ. ჩხეიძე**.

საქართველოს რესპუბლიკის მთავრობის თავმჯდომარე **ნ. უორდანი**.

2. კ ა ნ ო ნ ი

სისხლის სამართლის წესდების მე-438¹ მუხლის შევსებისა.

სისხლის სამართლის წარმოების წესდება შევსებულ იქნეს შემდეგი შინაარსის 438¹ მუხლით:

მუხ. 438¹. უკეთუ იმ საქმეში, რომლის გარჩევა დროებითს საგანგებო სასამართლოს ექვემდებარება, მოწმე არ გამოცხადდა და სამის დღის განმავლობაში დღიდან გამოცხადებისათვის დანიშნულ დროისა მე-338 მუხ. ნაჩვენები შიზეზი არ წარმოადგინა, სასამართლოს გამომძიებელი დაადებს მოწმეს ჯარიმას ფულად არა უმეტეს ასი მანეთისა და უფლება აქვს იძულებით მოაყვანიოს იგი ჩვენების ჩამოსართმევად. 1919 წ. იანვრის 3.

დედას სულს აჭერენ:

საქართველოს პარლამენტის თავმჯდომარე ნ. ჩხეიძე.

საქართველოს რესპუბლიკის მთავრობის თავმჯდომარე ნ. ყორღანიანი.

3. კ ა ნ ო ნ ი

„დამფუძნებელი კრების არჩევნების დებულების“ შესწორებისა.

I. შეცვლილ იქნეს მუხლები: 30, 32, 33, 34, 36, 39, 40, 41, 43, 49, 50, 54 და 61 პირველი ნახევარი შემდეგ სახით:

მუხ. 30. ვინც საარჩევნო უბანში სიების შედგენის დაწყების შემდეგ დაბრუნდება, შეიძლება შეტანილ იქნეს სიაში მხოლოდ იმ შემთხვევაში, თუ თვითონ წარუდგენს შესაფერ განცხადებას უბნის საარჩევნო კომისიას. ასეთი განცხადება შეიძლება წარდგენილ იქნეს სიების შედგენის დამთავრებამდე და აგრეთვე სამის დღის განმავლობაში სიების გამოქვეყნებიდან. ასეთ განცხადებასთან ერთად უნდა განცხადებულ იქნეს ისიც, რომ მთხოვნელი ამოიშალოს წინანდელ საცხოვრებელ ადგილას შემდგარ სიაში. ასეთი განცხადება გაიგზავნება დანიშნულებისამებრ.

მუხ. 32. საარჩევნო სია შედგენისათანავე დაუყონებლივ, ყოველ შემთხვევაში-კი არა უგვიანეს ოცდაოთხი დღისა არჩევნების დაწყებამდე, საქვეყნოდ გამოცხადდება ისე, რომ ყველას შეეძლოს გაცნობა.

მუხ. 33. სამის დღის განმავლობაში დღიდან საარჩევნო სიის გამოქვეყნებისა ადგილობრივი ადმინისტრაციის წარმომადგენელს შეუძლიან განაცხადოს პროტესტი; საარჩევნო ხმის უფლების მქონეებლთ-კი შეუძლიანთ საჩივარი შეიტანონ, რომ სია არ არის სწორედ შედგენილი, ან სრული არაა. ხსენებული პროტესტები და საჩივრები შეაქვთ სამაზრო ან საქალაქო სიონუმის და ზაქათალის ოლქებისათვის — საოლქო საარჩევნო კომისიებში.

მუხ. 34. ხსენებულ კომისიებს შეუძლიანთ დაკმაყოფილონ:

1) საჩივრები სიაში მომჩივანთა შეუტანლობისა, თუ ეს საჩივრები აღძრულია სამის დღის წინ მე-30 მუხ. აღნიშნული ვადის გათავგებამდე.

და 2) საჩივრები საარჩევნო სიებში არა სწორი ცნობის შეტანის გამო. აღნიშნულ საჩივართა დაკმაყოფილებას მომჩივანთ ატყობინებენ.

მუხ. 36. არა უგვიანეს ორის დღისა მე-30 მუხ. აღნიშნულის ვადის გათავგებიდან საყოველთაოდ უნდა გამოცხადდეს დამატებითი საარჩევნო სია, სადაც შეტანილი იქნება მხოლოდ:

1) ვინც აღნიშნულია მე-30-ე მუხლში, ვისი განცხადებაც სიაში თავის დროზე შეუტანლობისა დაკმაყოფილებულია.

2) ის, ვინც აღნიშნულია მე-34 მუხლში, და ის, ვინც დაუკმაყოფილებია სათანადო კომისიას. დამატებითს საარჩევნო სიას შეადგენენ თანახმად მე-29-ე მუხ. აღნიშნული წესებისა.

მუხ. 39. სამაზრო და საქალაქო საარჩევნო კომისიების გადაწყვეტილების გამო შეიძლება პროტესტის და საჩივრის გადატანა ოლქის სასამართლოს საადმინისტრაციო განყოფილებაში სამის დღის განმავლობაში; ასეთი პროტესტების და საჩივრების აღძვრა საარჩევნო წარმოებას ვერ შეაჩერებს.

მუხ. 40. ოლქის სასამართლოს საადმინისტრაციო განყოფილება აღნიშნულ პროტესტებს და საჩივრებს განიხილავს ორი დღის ვადაზე.

მუხ. 41. საარჩევნო სიები მათი ორი დღის განმავლობაში შესწორების შემდეგ, თანახმად ოლქის სასამართლოს საადმინისტრაციო განყოფილების გადაწყვეტილებისა, ხელახლა გამოქვეყნდება არა უგვიანეს ხუთის დღის ვადისა არჩევნების დაწყებამდე, ისე რომ ხალხს, რაც შეიძლება, გაუადვილდეს მათი გადათვლიერება.

მუხ. 43. საკანდიდატო სია ამომრჩეველთა ჯგუფმა უნდა წარმოუდგინოს ცენტრალურ კომისიას არა უგვიანეს ოცი დღისა არჩევნების დაწყებამდე.

მუხ. 49. უკეთეს წარმოდგენილი საკანდიდატო სია არ აკმაყოფილებს მე-44-ე, მე-46 და 47 მუხლებში აღნიშნულ მოთხოვნილებას, იმ შემთხვევაში ცენტრალური კომისია აცნობებს ამას ჯგუფის წარმომადგენელს ერთი დღის განმავლობაში. განცხადება ხსენებულ ნაკლთა გასასწორებლად შეიძლება შეტანილ იქნეს გამოცხადებიდან ორი დღის განმავლობაში.

მუხ. 50. წარმოდგენილი საკანდიდატო სიები, რომელიც აკმაყოფირებს მე-42-ე, მე-44 და 45-ე მუხ. აღნიშნულ მოთხოვნილებას, ცენტრალური კომისიის მიერ ინუმრება მათი შემოტანის რიგის მიხედვით. ამ ნუმერაციით და აგრეთვე ორგანიზაციების სახელწოდებით, თუ სიებს თან ახლდება ასეთები, საკანდიდატო სიები გამოიფინება კო-

მისიის შენობაში არა უგვიანეს თოჯინების დღისა არჩევნების დაწყებამდე და დაუყოვნებლივ ეუწყება სავაზრო, საოლქო და საქალაქო საარჩევნო კომისიებს და საყოველთაოდ გამოცხადდება.

მუხ. 54. საარჩევნო ბარათები გარეგნობით ერთნაირი უნდა იყოს. ნიმუშს საარჩევნო ბარათისას აწესებს ცენტრალური საარჩევნო კომისია და აცხადებს საყოველთაოდ არა უგვიანეს ოცდაათი დღისა არჩევნების დაწყებამდე.

მუხ. 61. მთავარი საქალაქო და სოფლის წვრილი საარჩევნო კომისია ვალდებულია დაურიგოს თვითეულ ამომრჩეველს არა უგვიანეს ორი დღისა არჩევნების დაწყებამდე თითო ცალი საარჩევნო ბარათი ყოველი გამოცხადებული საკანდიდატო სიისა და სახელობითი მოწმობა ქალაქის ამომრჩევლებს.

II. გაუქმებულ იქნეს მუხლები „დამფუძნებელი კრების დებულებისა“: 35, 37, 38 და 86.

III. მიღებულ იქნეს „დებულების“ მე-90¹ მუხლის შემდეგი დამატება: „90¹. თუ დანიშნულ ვადაზე არჩევნები ვერ მოხდა ერთს ან რამდენსამე საარჩევნო უბანში, ცენტრალური კომისია ჰნიშნავს ამ ადგილებში ერთს და იმავე ვადაზე მეორე არჩევნებს არა უგვიანეს ოთხდღისა პირველი არჩევნების დღიდან და იმავე საკანდიდატო სიებით, რომელიც მიღებულ იყო პირველ არჩევნებში. ამ არჩევნების დამთავრების შემდეგ უნდა გამოანგარიშებულ იქნეს საარჩევნო კოეფიციენტი თანახმად 87 მუხლისა და მისდა მიხედვით ხელახლა დანაწილებული წარმომადგენლობა საკანდიდატო სიებ შორის“.

IV. ეს კანონი ძალაში შედის დღიდან მისი მიღებისა პარლამენტის მიერ.

1919 წ. იანვრის 10.

დედანს ხელს აწერენ:

საქართველოს პარლამენტის თავმჯდომარის ამხანაგი ე. თაყაიშვილი.

საქართველოს რესპუბლიკის მთავრობის თავმჯდომარე ნ. უორდანი.

4. კ ა ნ ო ნ ი

დამფუძნებელი კრებისთვის არჩევნების დანიშვნისა.

1. საქართველოს დამფუძნებელი კრების არჩევნების პირველ დღედ დანიშნულ იქნეს მდგომარე წლის თებერვლის 14 (ახალი სტილი) 1919 წ. იანვრის 10.

დედანს ხელს აწერენ:

საქართველოს პარლამენტის თავმჯდომარის ამხანაგი ე. თაყაიშვილი.

საქართველოს რესპუბლიკის მთავრობის თავმჯდომარე ნ. უორდანი.

5. კ ა ნ ო ნ ი

ქალაქთა საბჭოების ხმოსანთა საარჩევნო დებულების შეცვლისა და დამატებისა.

I. მუხლი მე-10-ე ქალაქთა საბჭოების ხმოსანთა არჩევნების დებულებისა შეცვლილ იქნეს შემდეგნაირად.

10. ხუთი დღის განმავლობაში დღიდან სიების გამოცხადებისა საყოველთაო განსახილველად, ადგილობრივი ადმინისტრაციის უმაღლეს წარმომადგენელს შეუძლიან განაცხადოს პროტესტი, ხოლო ამომრჩევლებს შეუძლიან განაცხადონ სიების უსრულობა ან უსწორობა. ასეთი პროტესტი და საჩივარი უნდა წარედგინოს ქალაქის გამგეობას, რომელიც ვალდებულია განიხილოს იგი ორა დღას განმავლობაში და შედეგი გამოუცხადოს მომჩივანს. თუ ამ ვადის განმავლობაში მომჩივანს შედეგს ვერ გამოუცხადებს, ან უარს ეტყვის საჩივარზე, მომჩივანს შეუძლიან ორი დღის განმავლობაში პროტესტით ან საჩივრითვე მიმართოს სათანადო ინსტანციის ადმინისტრაციულ სასამართლოს, რომელიც ვალდებულია ორ დღეში განიხილოს ყველა საჩივარი. სასამართლოს გადაწყვეტილება სისრულეში უნდა იქნეს მოყვანილია, მაგრამ შეიძლება მისი განსაჩივრება უზენაესს სასამართლოში. ეს საჩივრები მიღებულ უნდა იქნეს განსახილველად მხოლოდ არჩევნების საზოგადოდ განსაჩივრების დროს იმ წესით, რომელიც ნაჩვენებია ამ კანონის 32 მუხ.

მუხ. მე-11 შეცვლილ იქნეს შემდეგნაირად:

11. საარჩევნო სიები, შესწორების შემდეგ მე-8 მუხლში ნაჩვენები წესით, არა უგვიანეს სამი დღისა არჩევნების დღემდე ხელშეორედ გამოქვეყნებულ უნდა იქნეს საყოველთაო განსახილველად.

მუხ. მე-13 შეცვლილ იქნეს შემდეგნაირად:

13. არჩევნები უნდა მოხდეს კვირა ან უკმე დღეს. ქალაქის გამგეობის გადაწყვეტილებით, მაგრამ არა უგვიანეს ერთი თვისა დღიდან რწმუნების ვადის შესრულებისა. თუ ქალაქი დაყოფილია საარჩევნო უბნებად, ყველა უბანში არჩევნები უნდა მოხდეს ერთ და იმავე დროს. საარჩევნო კომისიები არჩევნების დღეს მოქმედებენ დღის 9 საათიდან საღამოს 9 საათამდე. დღე, საათი და ადგილი არჩევნებისა ქალაქის მოურავმა არა უგვიანეს ორი კვირისა არჩევნების დღემდე უნდა გამოაცხადოს საყოველთაოდ იმ საშუალებით, რომელსაც მიიღებს ქალაქის საბჭო.

1919 წ. იანვრის 14.

დედანს ხელს აწერენ:

საქართველოს პარლამენტის თავმჯდომარის აშხანაგი ი. ბარათაშვილი.
საქართველოს რესპუბლიკის მთავრობის თავმჯდომარე ნ. ცორდანიას.

6. კ ა ნ ო ნ ი

ადგილობრივ თვითმმართველობათა ორგანოებში ენის ხმარებისა.

1. მსჯელობა, საქმის წარმოება და მიწერ-მოწერა ქალაქის და ერობის თვითმმართველობაში სწარმოებს სახელმწიფო ენით.

2. ადგილობრივი თვითმმართველობის დადგენილებით სიტყვის წარმოთქმა და განცხადების შეტანა თვითმმართველობის ორგანოებში შეიძლება შემოღებულ იქნეს სხვა ადგილობრივი ენითაც.

3. უკეთეს რომელიმე თვითმმართველობის ფარგალში მცხოვრებ რესპუბლიკის მოქალაქეთა ნახევარზე მეტისათვის სალაპარაკო ენა არის მხოლოდ ერთი რომელიმე არა ქართული ადგილობრივი ენა, თვითმმართველობის ორგანოების დადგენილებით მსჯელობა და საქმის წარმოება სახელმწიფო ენასთან ერთად შეიძლება შემოღებულ იქნეს ამ უმრავლესობის ენაზეცაც.

4. ეს კანონი არ ვრცელდება სოხუმის და სოკის ოლქებზე.

5. ეს კანონი შედის ძალაში დღიდან მიღებისა პარლამენტის მიერ. 1919 წ. იანვარს 14.

დედასს ხელს აწერენ:

საქართველოს პარლამენტის თავმჯდომარის ამხანაგი ი. ბარათაშვილი.

საქართველოს რესპუბლიკის მთავრობის თავმჯდომარე ნ. უორდანი.

7. კ ა ნ ო ნ ი

ნაფიც-მსაჯულთა სასამართლოს შემოღებისა.

1. შემოღებულ იქნეს ნაფიც-მსაჯულთა სასამართლო თანახმად იმ საფუძველთა, რომელიც დადგენილია სასამართლო დაწესებულების დებულებათა დრ. მთავრობის 1917 წლის სექტემბრის 21-ის რედაქციით და სისხლის სამართლის წარმოების წესდებით, იმ ცვლილებით და დამატებით, რომელიც აღნიშნულია ნაფიც-მსაჯულთა სასამართლოს დებულებაში.

2. დროებით, რესპუბლიკის უმაღლეს სასამართლოს შემოღებამდე, უფლებანი და მოვალეობანი ამ სასამართლოსი, თანახმად ამ დებულების II ნაწილის I მუხლისა, მიენიჭოს სასამართლო პალატას.

3. დავეალოს იუსტიციის მინისტრს ნაფიც-მსაჯულთა სასამართლოს დაჩქარებით შემოსაღებად—არა უგვიანეს 1919 წ. ივნისის 1-სა—თავის უფლებით განსაზღვროს დრო და ვადა სათანადო სიების შედგენისა ნაფიც-მსაჯულთა ასარჩევად.

1919 წ. იანვრის 17.

დედასს ხელს აწერენ:

საქართველოს პარლამენტის თავმჯდომარის ამხანაგი ე. თაყაიშვილი.

საქართველოს რესპუბლიკის მთავრობის თავმჯდომარე ნ. უორდანი.

8. დებულება

ნაფიც-მსაჯულთა სასამართლოსი.

I

სასამართლო დაწესებულებათა დებულების ჯეროვან მუხლთა შესავსებლად და შესაცვლელად დადგენილ იქნეს შემდეგი:

1. ნაფიცი მსაჯული უნდა ამორჩეულ იქნეს ორივე სქესის იმ პირთაგან:

- ა) ვინც საქართველოს რესპუბლიკის მოქალაქეა (ქვეშევრდომია);
- ბ) იცის ქართული ენა და წერა-კითხვა რომელსამე ენაზე;
- გ) ვინც წლოვანებით 25 წელზე ნაკლები არ არის;
- დ) ვისაც ერთ წელიწადზე არა ნაკლები უცხოვრობა იმ მხრასა ან ქალაქში, სადაც ნაფიც-მსაჯულთა არჩევანი სწარმოგბს.

2. ნაფიც-მსაჯულად ყოფნა არ შეუძლიან:

- ა) ვინც დანაშაულობის გამო გამოძიებასა ან სამართალში არის მიცემული, ვისაც კანონის საწინააღმდეგო მოქმედებისათვის სასამართლოს დადგენილებით საპატიმრო, ანუ უფრო სასტიკი სასჯელი ჰქონდა გადაწყვეტილი და ვინც სამართალში იყო მიცემული ასეთი სასჯელის ღირსი დანაშაულისათვის და სასამართლოს დადგენილებით უდანაშაულოდ ცნობილი არ არის.
- ბ) ვინც სასამართლოს განაჩენით სამსახურიდან დათხოვნილია;
- გ) ვინც ვერ შემძლე მოვალედ არის გამოცხადებული;
- დ) ვინც ფლანგველობისა გამო მზრუნველობის ქვეშ იმყოფება;
- ე) ვინც ბრმა, ყრუ, მუნჯი და შეშლილია.

3. ნაფიც-მსაჯულთა ამოსარჩევად უნდა შედგენილ იქნეს საერთო და მორიგი სია.

4. გარდა მე-2 მუხლში აღნიშნული პირებისა ნაფიც-მსაჯულთა სიაში არ უნდა იქნეს შეტანილი:

- ა) მღვდელ-მსახური და ბერ-მონაზონი;
- ბ) სასამართლო დაწესებულებათა წევრი, ამ დაწესებულებათა კანცელარიის შტატის მოხელე და აგრეთვე სასამართლოს ბოქაული;
- გ) პროკურორი, მისი თანაშემწე და იმის კანცელარიის შტატის მოხელე;
- დ) სახელმწიფო ბანკის ხაზინადარი და მულარე, აგრეთვე ფოსტის და ტელეგრაფის განყოფილების უფროსი და რკინის გზისა და ტელეგრაფის სადგურის უფროსი, თუ სათანადო თანაშემწე არა ჰყავთ;
- ე) ის პირი, რომელიც სამხედრო და კაზდვალ უწყებაში ხელისნის, ან ზღვის კანდელის ზედამხედველის თანამდებობაზე არის, ხოლო ომიანობის დროს ყოველი მოხელე, რომლის განთავი-

სუფლება ნაფიც-მსაჯულობისაგან საჭიროდ მიჩნეული იქნება ამ უწყებათა უფროსის მიერ;

ვ) საკარანტინო დაწესებულებათა მოხელენი;

ზ) გუბერნიის (ოლქის), მაზრის, უბნის და სოფლის კომისარი და მისი თანაშემწე და

თ) საზოგადოდ მილიციის მოხელე.

5. ნაფიც-მსაჯულთა საერთო სია უნდა შედგენილ იქნეს ქალაქებში—ქალაქის გამგეობისა და მაზრებში—მაზრის საეროზო გამგეობისაგან.

შენიშვნა. საერთო სიის შედგენა სწარმოებს ყოველ წელს და უნდა დამთავრდეს არა უგვიანეს ივნისის პირველისა.

6. წინა მუხლში მოხსენებული სია უნდა შედგენილ იქნეს ანბანის რიგზე და მასში უნდა აღინიშნოს ყოველი შიგ შეტანილი პირის სახელი, მამის სახელი, გვარი, პროფესია, განათლების ცენზი და საცხოვრებელი ადგილი. სიის დამთავრების შემდეგ ქალაქისა და ერობის გამგეობამ უნდა საჯაროდ გამოაცხადოს, რა დღიდან იქნება გამოყენილი სია საყოველთაო განსახილველად.

7. საერთო სია წინა (მე-6) მუხ. აღნიშნული გამოცხადების დღიდან ორი კვირის განმავლობაში უნდა გამოყენილი იქნეს განსახილველად იმ დაწესებულებაში, სადაც ის შეადგინეს; ყოველ მოქალაქეს უფლება აქვს განუცხადოს ქალაქის, ან ერობის გამგეობას კუთვნილებსამებრ, — თუ ვინმე უკანონოდ არის შეტანილი, ან გამოტოვებული სიაში, და ამ განცხადების საფუძველიც წარუდგინოს.

შენიშვნა. ამა მუხლში მოხსენებული განცხადების შეტანა შეიძლება წერილობითაც და სიტყვიერადაც, მხოლოდ უკანასკნელ შემთხვევაში უნდა შედგენილი იქნეს ოქმი.

8. მე-7 მუხლში აღნიშნული ვადის შემდეგ ქალაქისა და ერობის გამგეობა ნაფიც-მსაჯულთა საერთო სიას გაუგზავნის ადგილობრივ ოლქის სასამართლოს თავჯდომარეს და თან დაურთავს სიის შესახებ შეტანილ ყველა განცხადებას და, თუ საჭიროა, ამა განცხადებათა გამო თავის განმარტებასაც.

9. ოლქის სასამართლოს თავჯდომარემ საერთო სია და შემოსული განცხადებანი ერთად უნდა შეიტანოს სასამართლოს გამწესრიგებელ სხდომაში საერთო სიის შესასწორებლად და მორიგი სიის შესადგენად. სასამართლო მორიგი სიის შედგენას შეუდგება მაშინ, როდესაც საერთო სიას შეასწორებს თანახმად ამ კანონის 1, 2 და 4 მუხლისა და იმ განცხადებათა, რომელთაც შესაწყნარებლად მიიჩნევს.

შენიშვნა. ოლქის სასამართლოს გამწესრიგებელ სხდომას უფლება აქვს ამოშალოს სიაში ის პირი, რომელიც მიღებულ და ჯეროვნად შემოწმებულის ცნობებით ზნეობრივად სახელ-გატეხილად არის მიჩნეული.

10. ნაფიც-მსაჯულთა მორიგ სიების შესადგენად დანიშნულ გამწესრიგებელ სხდომაზე უნდა მოწვეულ იქნენ სათანადო სამაზრო ქალაქის მოურავი, სათანადო მაზრის ერობის თავმჯდომარე, და ამა საქმისთვის არჩეული ხმოსნები: სამი ქალაქის საბჭოს მიერ და სამიც მაზრის საეროობო ყრილობისაგან, კუთვნილებისამებრ. ამ მუხლის ძალით მოწვეულ პირთ და სასამართლოს მუდმივ წევრთ თანასწორი უფლება აქვთ სასამართლოს თათბირსა და გადაწყვეტილებაში.

11. მორიგი სიები უნდა შესდგეს ყოველი მაზრისათვის ცალ-ცალკე და მათი შედგენა ყოველ წელიწადს უნდა დამთავრებულ იქნეს ოქტომბრის პირველამდე. ამ სიებში საერთო სიიდან შეტანილი იქნებიან მხოლოდ ისინი, რომელნიც უნდა მოწვეულ იქნენ სასამართლოს სხდომაში მონაწილეობის მისაღებად მომავალი წლის განმავლობაში.

12. წინა (მე-11) მუხლში მოხსენებული პირნი სასამართლომ წლის ყრით უნდა აირჩიოს საერთო სიიდან.

13. ნაფიც-მსაჯულთა მორიგ სიაში ყოველი წლისათვის უნდა შეტანილ იქნეს:

ა) ქალაქ ტფილისისა და მისის მაზრისათვის . . . 1200 პირი.

ბ) „ ქუთაისისა და „ „ . . . 1000 „

გ) „ სოხუმისა და „ „ . . . 800 „

დ) იმ მაზრისათვის, რომელშიაც ოლქის სასამართლოს სხდომები ნაფიც-მსაჯულთა მონაწილეობით წელიწადში სამ სესიაზე მეტი არ არის განზრახული, თითო სესიაზე 60 პირი.

ე) იმ მაზრისათვის, რომელშიაც სამ სესიაზე მეტი იქნება განზრახული, პირველი სამი სესიისათვის თვითეულზე 60 პირი, ხოლო ამაზე მეტისთვის თვითეულზე 40 პირი.

14. თუ მორიგი სიების შედგენის დროს გამოირკვა, რომ რომელსავე მაზრასა, ან ოლქში საკმაო რიცხვი არ აღმოჩნდა ისეთ პირთა, რომელთაც ნაფიც-მსაჯულად ყოფნა შეუძლიათ, მაშინ, ოლქის სასამართლოს განყოფილებათა საზოგადო კრების დადგენილებით, ხსენებულნი მაზრა, ან ოლქი მეზობელ მაზრას, ან ოლქს უნდა შეუერთდეს და ორისავე მაზრისათვის ერთი მორიგი სია შესდგეს. სისხლის სამართლის საქმეთა განხილვა ამ შემთხვევაში იმ მაზრაში, ან ოლქში დაინიშნება, რომლიდანაც საერთო სიაში უფრო მეტი ნაფიცი მსაჯული არის შეტანილი.

15. მორიგი სიის შედგენასთან ერთად სასამართლომ განსაკუთრებული სია უნდა შეადგინოს მონაცვლე მსაჯულებისა. ამ სიაში უნდა შეტანილ იქნენ მხოლოდ იმ ქალაქების მცხოვრებნი, სადაც განსაზღვრულ ვადაზედ გაიმართება სასამართლოს სხდომა ნაფიც-მსაჯულთა მონაწილეობით.

16. ნაფიც-მსაჯულთა მონაწილეობით გასამართ ოლქის სასამარ-

თლოს სხდომების ყოველი სესიისათვის სათადარიგო მსაჯულთა სიაში უნდა შეტანილ იქნეს ექვსი კაცი.

17. წელიწადში ერთჯერ მეტად არავის მოწვევა არ შეიძლება ნაფიცი-მსაჯულის მოვალეობის ასასრულებლად.

18. წინა (მე-17) მუხლში დადგენილი წესიდან გამონაკლი შეიძლება მარტო იმ შემთხვევაში, თუ ქალაქსა ან მაზრაში ისეთ პირთა საკმაო რიცხვი არ მოიპოვება, რომ ნაფიცი-მსაჯულობა შეეძლოს.

19. თუ მორიგთა ან მონაცვლეთა სიაში ვინმე ისეთია შეტანილი, რომელიც სიაში არ უნდა ყოფილიყო (1 და 2 მუხ.), შეუძლია ამის გამო საჩივარი აღძრას ოლქის სასამართლოს წინაშე, ერთი კვირის ვასვლამდე იმ დღიდან, როცა სიაში შეტანის ცნობას მიიღებს.

შკნაშკნა, ამა მუხლში მოხსენებული საჩივარი ოლქის სასამართლომ თავის განყოფილებათა საზოგადო კრებაზე უნდა განიხილოს.

20. მორიგთა და მონაცვლეთა სიების შედგენის შემდეგ სასამართლო ამ სიებში ჩარიცხულ პირთა გაანაწილებს იმის კვალობაზედ, თუ რამდენი სესია არის განზრახული დამდეგს წელიწადს ოლქის სასამართლოს ნაფიცი-მსაჯულთა მონაწილეობით და თვითეული სესიისათვის დანიშნულ პირს აცნობებს დროს, რომლის განმავლობაშიაც ის მზად უნდა იყოს, სასამართლოს დაბარებისამებრ, გამოცხადდეს ნაფიცი-მსაჯულის მოვალეობის ასასრულებლად. ამ გვარად განაწილებულ პირთადგილობრივი ადმინისტრაციის შემწეობით უნდა ეცნობოს დანიშნული დრო სასამართლოში გამოცხადებისა.

21. ნაფიცი-მსაჯულთა მორიგთა, მონაცვლეთა და სასამართლოს სხდომათა სესიის სიებში უნდა აღინიშნოს თვითეული შეტანილის პირის სახელი, მამის სახელი, გვარი, სარწმუნოება, ხელობა, განათლების ცენზი და საცხოვრებელი ადგილი.

22. ყოველ მორიგთა ან მონაცვლეთა სიაში შეტანილ ნაფიცი მსაჯულს შეუძლიან სთხოვოს ოლქის სასამართლოს თავმჯდომარეს, რომ იგი ამ სესიიდან, რომელშიაც ჩარიცხულია, მეორეში გადატანილ იქნეს, და ამის დასაბუთებაც წარუდგინოს. ამ თხოვნათა შეწყნარება თავმჯდომარეს შეუძლიან თავისის უფლებით, თუ დაბრკოლება არა აღმოჩნდა რა.

23. წესი ნაფიცი-მსაჯულთა მოწვევისა სისხლის სამართლის საქმეთა განხილვისა და გარდაწყვეტაში მონაწილეობის მისაღებად აღნიშნულია სისხლის სამართლის საქმეთა წარმოების წესდებაში.

24. სასამართლოს სხდომაში მონაწილეობის მისაღებად გამოწვეულ ნაფიცი-მსაჯულს, რომელიც იქ არა სცხოვრობს, სადაც საქმე ირჩევა, მიეცემა ვაცდენისათვის დღიურად 5 მან. და გზის ხარჯად ვერსზე—25 კაპ., ხოლო რომელიც იქ სცხოვრობს, სადაც საქმე ირჩევა, მიეცემა დღიურად 3 მან.

25. იმ საქმეების გამო, რომელიც ნაფიც-მსაჯულთა მონაწილეობით უნდა გადაწყდეს, ოლქის სასამართლოს სსდმმა შესდგება არა სამის, არამედ მხოლოდ ერთი წევრისაგან, რომელიც თავმჯდომარედ იქნება. ასეთ წევრად შეიძლება იყოს სასამართლოს თავმჯდომარე, ან მისი ამხანაგი სისხლის სასამართლოს განყოფილებაში, ან ერთი მოსამართლეთაგანი, სასამართლოს განყოფილებათა საზოგადო კრების მიერ დანიშნულა.

II

სისხლის სამართლის წარმოების წესდების სათანადო მუხლთა შესაცვლელად და შესავსებლად დადგენილ იქნეს შემდეგი წესები:

1. იმ დანაშაულობის საქმე, რომელიც ექვემდებარება უპართველეს სენატს ნაფიც-მსაჯულთა მონაწილეობით, ანუ უიმისოდ, დაექვემდებაროს რესპუბლიკის უმაღლეს სასამართლოს სისხლის საქმეთა საკასაციო დეპარტამენტს ნაფიც-მსაჯულთა მონაწილეობით ანუ უიმისოდ საერთო წესისამებრ.

2. იმ საქმისთვის, რომელიც საზოგადო წესისა და წინა მუხლის ძალით ექვემდებარება რესპუბლიკის უმაღლეს სასამართლოს ნაფიც-მსაჯულთა მონაწილეობით, ნაფიც-მსაჯულნი უნდა არჩეულ იქნენ წილის ყრით მორიგ სიიდან, რომლადნაც საზოგადო წესით იწვევენ ნაფიც მსაჯულებს ოლქის სასამართლოს სსდმმაზე.

3. თუ იმ ადგილას, სადაც სასამართლოს სსდმმა სწარმოებს, არ აღმოჩნდა იმ სარწმუნოების სასულიერო პირი, რომელსაც ეკლეთვის რომელიმე ნაფიც-მსაჯულთაგანი, მაშინ მას დააფიცებს სასამართლოს თავმჯდომარე; იმ პირა-კა, რომელიც ფაცს არ იზიარებს, ფიცის მაგიერ საჯარო აღაქმა ჩამოერთმევა.

4. იმ დანაშაულობის საქმენი და საკითხები, რომელიც სისხლის სამართლის წესდებით ექვემდებარებიან სასამართლო პალატას, დაექვემდებაროს სათანადო ოლქის სასამართლოს. უფლებანი და მოვალეობანი სასამართლო პალატის პროკურორისა ამ შემთხვევაში მიენიჭოს ოლქის სასამართლოს პროკურორს.

5. უკეთეს საქმე მოითხოვს, რომ სსდმმა კარ-დანშულად სწარმოებდეს მთელი საქმის განხილვისა, ან რომელიმე განკერძოებულ სასამართლო მოქმედების დროს, — ეს სასამართლომ უნდა დაადგინოს საქმის მოსაზრებულ განკარგულებათა გაცემის დროს.

6. თუ იმ საქმეთა შესახებ, რომელიც ნაფიც-მსაჯულთა მონაწილეობით უნდა გადაწყდეს, სისხლის სამართლის საქმეთა წარმოების წესდ. მე-620³ მუხ. აღნიშნულ შემთხვევის გამო საჭირო შეიქნა სსდმის კარ-დანშულად წარმოება მთელის საქმის განხილვის ანუ განკერძოებული სასამართლო მოქმედების დროს, თავმჯდომარეს უფლება აქვს ერთ-ერთ ამ ღონისძიებათაგანს მიმართოს, ისე კი, რომ დაცულ იქნეს იმავე წესდების მე-621 მუხლში აღნიშნული პირობა.

7. სასამართლოს გამოძიება იმ საქმის შესახებ, რომელიც ნაფიც მსაჯულთა მონაწილეობით უნდა გადაწყდეს, იწარმოებს სისხლის სამართლის წარმოების წესდების მიერ დადგენილი ზოგადის წესით, მხოლოდ ყოველივე ის, რის დადგენაც ამა წესდების მე-619 მუხლით სასამართლოს აქვს მინდობილი, გარდა მოვალეობის აუსრულებლობისათვის კანონით დაწესებული გარდასახადის მისჯისა, უნდა დადგენილ იქნეს თავმჯდომარისაგან.

5 233
1919

8. როდესაც ნაფიც-მსაჯულთა გარდასაწყვეტ საქმეთა განხილვის დროს სასამართლოს სხდომაზე შემოწმებულ იქნება ყველა შეკრებილი საბუთი, თავმჯდომარე უნდა შეეკითხოს მსაჯულებს, საქმის ყოველივე გარემოება საკმარისად არის იმათთვის გამოკვეთილი თუ არა და ხომ არა ჰსურთ სასამართლოს გამოძიების რითიმე შეესება. ნაფიც-მსაჯულთ უფლება აქვთ მოითხოვონ საქმის ყოველი გარემოების სისწორით გამოსარკვევად მისი შეესება ყოველივე იმით, რასაც საჭიროდ დაინახვენ, გარდა კანონით აკრძალული მოქმედებისა. მათი განცხადების დაკმაყოფილების საკითხს გადასწყვეტს თავმჯდომარე მხარეთა აზრის მოსმენის შემდეგ.

9. ნაფიც-მსაჯულთა მიერ გადასაწყვეტ საქმეში საკითხი სასამართლოში დაბარებული პირისთვის გადასახდელის მისჯისა სასამართლოს მოთხოვნისა ან და კანონით დადებული მოვალეობის აღსრულებლობისათვის სასამართლომ ცალკე უნდა გასაჯოს, სასამართლოს სხდომის შემდეგ, უმასობელეს გამწესრიგებელს სხდომაზედ.

10. კითხვები, რომელიც ნაფიც-მსაჯულების გადასაწყვეტია, უნდა შემუშავდეს თანახმად სისხლის სამართლის საქმეთა წარმოების წესდებით დადგენილი საზოგადო წესისა, იმ განსხვავებით, რომ მათ შეიძლება თვით თავმჯდომარე და იგივე გადასკრის ამ კითხვების გამო მხარეთა და ნაფიც-მსაჯულების მიერ გამოთქმულ შენიშვნებს და პასუხს. კითხვების საბოლოოდ დამტკიცება ეკუთვნის თავმჯდომარეს.

11. დამნაშავედ ცნობილისათვის სასჯელის დადება, მის წინააღმდეგ აღძრულ სამოქალაქო საჩივრის დაკმაყოფილება და ყველა სხვა შედეგი, გამომდინარე დამნაშავეობიდან, ნაფიც-მსაჯულებმა უნდა გადასწყვიტონ თავმჯდომარესთან ერთად.

12. ნაფიც-მსაჯულთა მონაწილეობით გადასაწყვეტ საქმეთათვის დანაშაულის გზით მოპოვებულ ნივთებისა და საზოგადოდ ხიფთიერ საბუთისა და აგრეთვე სამართლის წარმოების ხარჯის თაობაზე დადგენილება სასამართლომ უნდა მიიღოს გამწესრიგებელ სხდომაზე.

13. ნაფიც-მსაჯულთა მონაწილეობით გადასაწყვეტ საქმეებში თავმჯდომარის უფლებას ეკუთვნის სასყიდლის დანიშნა მოწმეებისა, ექსპერტებისა და ყველა იმათთვის, ვინც სასამართლოშია დაბარებული და ვისაც კანონით სასყიდლის მიცემა აქვს დაწესებული.

14. სასამართლოს სხდომა, აღნიშნული სისხლის სამართლით წარმოების წესდების მე-645¹ მუხლში, უნდა განსნას იმან, ვისაც განზრახულს სესიაში თავმჯდომარეობა აქვს მინდობილი. მასვე აქვს ყოველი მოვალეობა, სისხლ. სამართ. წარ. წესდ. მე-645¹ მუხ. აღნიშნული.

III

სასამართლო დაწესებულ. დებულ. მე-437 მუხ. და სისხლ. სამართლის წარმოების წესდების მუხლნი 1271, 1271¹, 1275 და 1280¹ გაუქმებულია.

1919 წ. იანვრის 17.

ჯეიანს სელს აჭრენ:

საქართველოს ეროვნულ სამკოს თავმჯდომარის ამხანაგი ე. თაყაიშვილი.

საქართველოს რესპუბლიკის მთავრობის თავმჯდომარე ნ. უორდანი.